

REGISTERBLAD

Namn: Lars Hjelm

Datum: 2006-12-14

Område av riksintresse för naturvård i Uppsala län

Områdesnummer: NRO 03 023

Områdesnamn: RYGGMOSSEN

Kommun: Uppsala

Kartblad: 12H SO Mittpunkt: 12H 19 44

Area: Ca 90 ha

Naturgeografisk region: 26 Skogslandskapet närmast söder om norrlandsgränsen

Kust/havsregion:

Regionindelning för sjöar och vattendrag:

Agrara kulturlandskapsregioner:

Landskapsform: Slätt med lägre relativ höjd än 20 m

Riksvärde

Koncentrisk mosse	Flora	
-------------------	-------	--

Värdeomdöme: Ryggmossen är en mycket väl utbildad och oskadad koncentrisk mosse. Ryggmossen utgör genom sin instruktiva uppbyggnad och orördhet ett värdefullt studie- och forskningsobjekt. Regelbundna hydrologiska mätningar görs av Uppsala universitet.

Mossen är representativ för regionen och är även botaniskt intressant med sitt exempel på högmossevegetation. I området finns också botaniskt intressanta rikkärr. Ryggmossen har som forsknings- och studieobjekt även rönt internationellt intresse. Ryggmossen utgör en av de få orörda mossarna, av denna typ, i regionen. Objektet hyser även en intressant molluskfauna.

Huvudkriterier:

- A område med framstående exempel på naturtyp och utvecklingsförlopp
- B väsentligen opåverkat område
- D område med rik flora

Stödskriterier: Storlek, naturlighet, representativitet, kontinuitet, betydelse för flora och fauna

Förutsättningar för bevarande: Bevarandet av Ryggmossens värde kräver att inga förändrande åtgärder sker, som kan medföra att områdets hydrologi och orörda karaktär påverkas, åtgärder i samband med reservatets skötsel undantagna. Naturtypen är också känslig för markskador och framförande av fordon kan ge svårläkta skador.

Säkerställande: Naturrestat. Natura 2000. Klass I i Länsstyrelsens naturvårdsprogram. Klass 1 i Länsstyrelsens våtmarksinventering. Ingår i Naturvårdsverkets myrskyddsplan för Sverige.

Områdets huvuddrag:

Ryggmossen är en koncentriskt välvd mosse som ligger ca 10 km väster om Björklinge. Mossen, som har en diameter på ca 700 m, är mycket tydligt utbildad, vilket framgår av de bågformade strängbildningarna belägna i cirklar runt mossens centrala höjdparti. Mossen utgör ett bra exempel på högmosse. Den är troligen Upplands största och mest välutbildade högmosse.

Mossen är helt öppen bortsett från ett par små dungar med tall. Det öppna mosseplanet är uppbyggt av tuvor och höljor. Vitmossa utgör huvuddelen av växttäcket. Den är den viktigaste komponenten vid torvbildningen, som utgör myrens centrala del. Flera torvbildningar har här överlagrat varandra och bildat högmossen. Vitmossa har stor förmåga att ta åt sig vatten och bildar täta tuvor på mossarna. På tuvorna dominerar ljung-rostvitmossasamhället och i de blöta höljorna dominerar tuvull-flaggvitmossasamhället. Exempel på arter på tuvorna är rubinvitmossa, praktvitmossa och trådmossor. Även renlavor och islandslavar förekommer här. I höljor påträffas bl.a. ullvitmossa, flytvitmossa och vattenkrokmossa, liksom kärleväxter som kallgräs och tuvull. Kring mossen löper ett orört laggkärr med växlande slag av kärrvegetation, även blött rikkärr. Laggen, som är ca 50 m bred är bevuxen med en del träd och buskar såsom tall, gran, björk och vide. Undervegetationen domineras av trådstarr. Fläckvis i dess centrala del kan dock vass, ängsull, dystarr, vitag och blåttåtel vara dominerande. Andra vanliga arter är kallgräs, dybläddra, vattenklöver, kärrsilja och kärrviol. Ett tiotal starrarter är påträffade, bl.a. strängstarr. Kärrkammossa, guldspärrmossa och purpurvitmossa finns i rikare delar som i södra delen av den östra laggen.

Mossen omges av barrskog som närmast myren bitvis är något försumpad. En ca 50 m bred zon av den omgivande barrskogen ingår i området. Fastmarksskogen har i stora delar höga naturvärden trots att de ofta är påverkade av diken. Gran och tall är det dominerade trädslaget men även en hel del björk förekommer. Döda eller döende granar förekommer i stor mängd och lågor förekommer ställvis rikligt. Även lågor av lövträd kan hittas. På lågorna växer tickor som granticka, ullticka och vedticka. På den döda veden hittas också exempelvis vedsäckmossa, stubbspretmossa och rörsvepemossa. På marken växer bäckbräsa och skogshakmossa, som är arter som trivs i skog med blöta markförhållanden.

Referenser:

- Tolf, R., 1897: Torfmosseundersökningar inom Bälinge härad i Uppsala län. Sv. Mosskulturfören. Tidskr. 1897. Jönköping
- Du Rietz, G.E. & Nannfeldt, J.A 1925: Ryggmossen und Stigsbo rödmosse, die letzten lebenden Hochmoore der Gegend von Uppsala. - Svenska Växtsociologiska Sällskapets handlingar 3.
- Du Rietz, G.E. 1950: Phytogeographical Excursion to the Ryggmossen Mire near Uppsala. Seventh Intern. Bot. Congr. Stockholm 1950. Exc. Guides. A II b 3 Uppsala.
- Ingmar, T. & Bergmark, A. & Sandberg, G. 1968: Översiktlig naturvårdsinventering av Uppsalatrakten. Uppsala s 121.
- Länsstyrelsen i Uppsala län och Uppsala läns landsting 1982: Vägvisare till naturen i Uppsala län.
- Länsstyrelsen i Uppsala län, 1986: Inventering av våtmarker i Uppsala län. Medd. 1986:1.
- Länsstyrelsen i Uppsala län, 1987: Naturvårdsprogram för Uppsala län. Medd. 1987:2
- Naturvårdsverket, 1994: Myrskyddsplan för Sverige.